

Αποχαιρετισμός στον Θανάση Καλπαξή (1944 – 2021)

Παυλίνα Καραναστάση

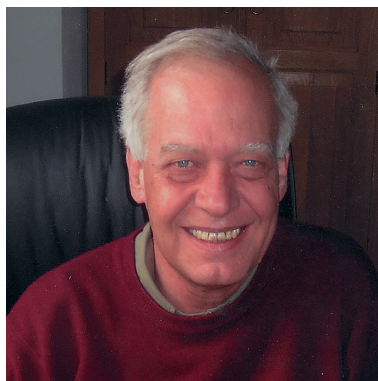
ΤΟ ΤΜΗΜΑ Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης ανακοίνωσε με ιδιαίτερη θλίψη τον θάνατο του Θανάση Καλπαξή, Ομότιμου Καθηγητή Κλασικής Αρχαιολογίας του Τμήματός μας, ο οποίος απεβίωσε το βράδυ της Τετάρτης, 6 Οκτωβρίου 2021.

Ο Θανάσης Καλπαξής, γεννημένος το 1944 στην Αθήνα, αποφοίτησε από τη Γερμανική Σχολή της Αθήνας το 1962. Σπούδασε αρχικά Αρχιτεκτονική στο Πανεπιστήμιο της Καρλσρούης και στη συνέχεια Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης, από το οποίο έλαβε το διδακτορικό του δίπλωμα το 1971.

Μετά από πολύχρονη παραμονή και επιτυχημένη ακαδημαϊκή καριέρα στη Γερμανία, στο Ινστιτούτο Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Χαϊδελβέργης, αρχικά ως Λέκτορας και στη συνέχεια ως υφηγητής, επέλεξε να επιστρέψει στην Ελλάδα και να υπηρετήσει στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, καταρχάς ως Αναπληρωτής Καθηγητής (1984–1990) και από το 1990 μέχρι τη συνταξιοδότησή του το 2009 ως Καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας. Το 2011 αναγορεύτηκε Ομότιμος Καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Ο Θανάσης Καλπαξής διετέλεσε επανειλημμένα Πρόεδρος του Τμήματος και Διευθυντής του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης και συνέβαλε με όραμα και καινοτόμες ιδέες στην ανάπτυξη και στη διαμόρφωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του Τμήματός μας από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του. Συνέβαλε σημαντικά στο στήσιμο της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου και χάρη στις δικές του ενέργειες απέκτησε το Πανεπιστήμιο Κρήτης το Σπίτι του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης στην καρδιά της παλιάς πόλης στο Ρέθυμνο.

Αφοσιωμένος ερευνητής της αρχιτεκτονικής και τοπογραφίας, ρηξικέλευθος δάσκαλος με πλατιά αρχαιογνωσία και πρωτοπόρες ιδέες, ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη μελέτη των πολιτικών και ιστορικών παραμέτρων της σύγχρονης αρχαιολογικής δραστηριότητας, πεδίο στο οποίο συνέχισε να εργάζεται μέχρι πρόσφατα. Το επιστημονικό του έργο διακρίνεται από διεπιστημονικότητα χάρη στον συνδυασμό της ιστορίας και της αρχαιολογίας με την αρχιτεκτονική και την ανθρωπολογία.

Εικ. 1 : Ο Θ. Καλπαξής (2003)

Εικ. 2 : Πυργί Ελεύθερνας, Αύγ. 2011. Μελετώντας τον θησαυρό του αρχαϊκού Ναού

Εικ. 3 : Νησί Ελεύθερνας, Αύγ. 2009. Διδάσκοντας στον Μεγάλο Περίβολο

Το ανασκαφικό και επιστημονικό του έργο είχε μεγάλη διεθνή απήχηση και αναγνώριση. Ανήκε στην ομάδα των πρώτων καθηγητών ανασκαφών της Ελεύθερνας, όπου είχε από το 1985 μέχρι τη συνταξιοδότησή του την ευθύνη ενός από τους τρεις τομείς (Τομέας ΙΙ, Νησί και Πυργί). Παράλληλα, από το 1994 συνδιηύθυνε την ελληνογαλλική ανασκαφή στην Ίτανο, στην ανατολική Κρήτη.

Από νωρίς διείδε τη σημασία των διεθνών συνεργασιών τόσο για το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας όσο και για το Πανεπιστήμιο Κρήτης στο σύνολό του και χάρη στο επιστημονικό του κύρος πολλές από τις σχετικές δραστηριότητες και δημοσιεύσεις του έγιναν σε συνεργασία με επιφανείς αρχαιολόγους και ιστορικούς, όπως τους Henri van Effenterre, Alain Schnapp, Roland Étienne, Pierre Vidal-Naquet και Andreas Furtwängler. Παράλληλα δίδαξε ως προσκεκλημένος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Paris – I Sorbonne (1996–97), στην École des Hautes Études des Sciences Sociales στο Παρίσι (1995–97), και διετέλεσε επισκέπτης ερευνητής στο CNRS.

Ο Θανάσης Καλαζής υπήρξε παράλληλα από το 1993 μέχρι το 2008 Διευθυντής στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών (ΙΜΣ) του Ιδρύματος Τεχνολογίας

Εικ. 4 : Πυργί Ελεύθερνας, Αύγ. 2013. Συζητώντας με φοιτητές και φοιτήτριες στην ανασκαφή

& Έρευνας στο Ρέθυμνο, θέση από την οποία υπηρέτησε με αφοσίωση, όραμα και υψηλή αίσθηση καθήκοντος την έρευνα στη χώρα μας. Με δική του πρωτοβουλία συστάθηκε στο ΙΜΣ το Εργαστήριο Γεωφυσικής - Δορυφορικής Τηλεπισκόπησης και Αρχαιοπεριβάλλοντος, το οποίο υπήρξε πρωτοπόρο στην εισαγωγή στην Ελλάδα των τεχνολογιών αιχμής στην αρχαιολογική έρευνα.

Συνάδελφοι, φίλοι και μαθητές του θα θυμόμαστε πάντοτε τον Θανάση Καλπαξή για το επιστημονικό και ακαδημαϊκό του ήθος, το «αγωνιστικό» του πνεύμα και την κριτική του σκέψη, τη δημιουργικότητα και τις πρωτοποριακές ιδέες του, αρετές που καθόρισαν τη διαδρομή του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας και του Πανεπιστημίου μας.

Παυλίνα Καραναστάση
Καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Πανεπιστήμιο Κρήτης
karanastasi@uoc.gr